

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-1454 din 24.03.2022
La nr. 74 din 11.03.2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (art.22, 32, 53).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	695
"22"	03 2022
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/7827 din 23.03.2022

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (art.22, 32, 53)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul însoțit de nota informativă, se regăsesc pe pagina web oficială a Parlamentului, după cum urmează:

<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5895/language/en-US/Default.aspx> . Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate parțial rigorile de

asigurare a transparenței decizionale statuate de cadrul normativ citat supra.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este simplificarea procedurii de acordare a drepturilor la pensie, în funcție de categoria pensiei solicitate, prin excluderea unor condiționalități care îngreunează acest proces și nu mai sunt actuale.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului, promovează interesul beneficiarilor de pensia pentru limita de vîrstă/pensia de dizabilitate/pensia de urmaș, fapt care nu este în detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017).

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Autorul a indicat în nota informativă aferentă proiectului:

- *denumirea autorului* proiectului actului normativ (deputatul în Parlamentul RM – Elena Bodnarenco);
- *condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ* (nu se iau în considerare circumstanțele ce condus la încălcarea prevederilor (termenelor) pentru a beneficia de dreptul de a avea dreptul la pensia pentru limita de vîrstă/pensia de dizabilitate/pensia de urmaș);
- *descrierea gradului de compatibilitate*, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene (nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene);
- *principalele prevederi* ale proiectului și evidențierea elementelor noi (*i*) excluderea termenelor limită de depunere a cererii; *ii*) dreptul la pensie se stabilește de la data îndeplinire a condițiilor de pensionare/emiterii deciziei de încadrare în grad de dizabilitate/de la data decesului întreținătorului; *iii*) majorarea cuantumului pensiei pentru limită de vîrstă pentru persoanele care au realizat integral stagiul de cotizare pînă la 1 ianuarie 1999 și nu au activat în cîmpul muncii după stabilirea dreptului la pensie; etc).

Prin urmare, nota informativă a proiectului a fost întocmită cu întrunirea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*”. Potrivit notei de argumentare a proiectului, implementarea acestuia implică alocarea unor mijloace financiare suplimentare în valoare de 30

milioane de lei.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile propuse vizează activitatea entităților publice/agenților publici responsabili de acordarea drepturilor la pensie (organul teritorial de asigurări sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă).

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

Art.I pct.2

Art. I. – Legea nr.156-XIV/1998 privind sistemul public de pensii (Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.42–44/247, 2004), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

2. Alineatul (4) al articolului 32 va avea următorul cuprins:

”(4) Se stabilesc următoarele termene de acordare a drepturilor la pensie în funcție de categoria pensiei solicitate:

a) la pensia pentru limită de vîrstă – de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare prevăzute de prezenta lege;

b) la pensia de dizabilitate – de la data emiterii deciziei de încadrare în grad de dizabilitate a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale. În cazul în care data încadrării în gradul de dizabilitate nu coincide cu data începerii expertizei medicale, pensia de dizabilitate se stabilește de la data începerii expertizei medicale.

c) la pensia de urmaș – de la data decesului întreținătorului.”.

Obiecții:

Amendamentul citat supra, expune prevederile art.32 ali.(4) al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii în redacție nouă, excluzînd termenul limită de depunere a cererii de către beneficiar din conținutul normei prenotate.

Circumstanța în speță, poate determina responsabilizarea insuficientă a beneficiarului, vis-a-vis de inițierea, în timp util, a procesului stabilirii și acordării dreptului la pensie. Circumstanța în speță, creează dificultăți în aprecierea volumului transferurilor cu destinație specială pentru acordarea prestațiilor sociale și pentru alte cheltuieli care, potrivit legislației în vigoare, se suportă de la bugetul de stat prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat și transferurilor de la bugetul de stat pentru acoperirea insuficienței veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, în cazul în care resursele bugetului asigurărilor sociale de stat nu acoperă cheltuielile acestuia. Astfel, carența prenotată poate periclita previzibilitatea cheltuielilor bugetare anuale și sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung și denotă neîntrunirea exigențelor relevante prescrise de prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, condiționînd aprecierea.

Totodată, se remarcă faptul că lipsa unor prevederi relevante ce prescriu termenul inițierii procesului în speță, poate constitui un factor de risc operațional, care vulnerabilizează procesul reglementat, instituind multiple riscuri de corupție aferente procesului stabilirii și acordării dreptului la pensie.

Recomandări:

Se recomandă autorului revizuirea amendamentului propus prin prisma deficiențelor sesizate și reglementarea termenului limită de depunere a cererii de către beneficiar.

Factori de risc:

- Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este simplificarea procedurii de acordare a drepturilor la pensie, în funcție de categoria pensiei solicitate, prin excluderea unor condiționalități care îngreunează acest proces și nu mai sunt actuale.

În procesul de promovare a proiectului, s-au respectat parțial rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de cadrul normativ pertinent.

Nota informativă aferentă proiectului a fost întocmită cu întrunirea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 și rigorilor de conținut stabilite în Anexa nr.2 la Legea prenotată.

Prevederile proiectului, promovează interesul beneficiarilor de pensia pentru limita de vîrstă/pensia de dizabilitate/pensia de urmaș, fapt care nu este în detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017). Analiza amendamentelor propuse, denotă unele curențe, care pot determina anumite disfuncționalități ale procesului reglementat, determinînd responsabilizarea insuficientă a beneficiarului și periclitînd previzibilitatea cheltuielilor bugetare anuale. Totodată, deficiențele în speță, vulnerabilizează procesul reglementat, instituind multiple riscuri de corupție aferente procesului stabilirii și acordării dreptului la pensie.

Proiectul, poate fi promovat, doar cu condiția revizuirii acestuia prin prisma recomandărilor înaintate.

23.03.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Cristina CHISTOL, Inspector superior

